

Obrazložitev Akta o metodologiji za izdelavo strategije in sprejetje ukrepov o omejevanju tveganj dobaviteljev električne energije v zvezi s pogodbami o dobavi električne energije s fiksno ceno

Agencija za energijo (v nadaljevanju agencija) je na podlagi drugega odstavka 27.a člena Zakona o oskrbi z električno energijo (Uradni list RS, št. 172/21 in 47/25, v nadaljevanju ZOEE) zadolžena za izdajo Akta o metodologiji za izdelavo strategije in sprejetje ukrepov o omejevanju tveganj dobaviteljev električne energije v zvezi s pogodbami o dobavi električne energije s fiksno ceno (v nadaljevanju akt).

Agencija je pri oblikovanju akta izhajala iz:

- ciljev 18.a člena Direktive (EU) 2019/944 (upravljanje tveganj dobaviteljev);
- uvodne izjave (18. točka preambule Direktive (EU) 2019/944), ki poudarja, da se tveganja pri »fixed-term«, »fixed-price« pogodbah lahko obvladujejo s splošnimi pravili, stresnimi testi in poročanjem;
- priporočil CEER glede prudencialnih mehanizmov, ki izrecno dopuščajo prilagoditev obsega mehanizmov značilnostim nacionalnega trga in načelu sorazmernosti;
- obstoječega nacionalnega normativnega okvira.

Predlagani akt podrobneje ureja zlasti:

- pomen in obseg pogodb o dobavi električne energije s fiksno ceno, vključno z:
 - vezavo na definicijo iz 52.a točke 4. člena ZOEE;
 - pojasnitvijo, da so fiksne pogodbe lahko kratkoročne (≤ 12 mesecev) in dolgoročne (> 12 mesecev);
 - opredelitvijo hibridnih pogodb za poslovne in industrijske odjemalce nad 43 kW, pri čemer se za fiksni del šteje samo tisti del količin, ki je cenovno fiksiran;
- krog zavezancev po aktu, in sicer:
 - obveznosti po aktu veljajo za dobavitelje električne energije, ki so v preteklem koledarskem letu imeli sklenjene pogodbe s fiksno ceno;
 - med njimi so polni zavezanci tisti, ki imajo tržni delež enak ali večji od 1 % glede na dobavljeno energijo vsem končnim odjemalcem in izpolnjujejo minimalni volumenski prag izvedljivosti varovanja pred tveganji (vsaj 9 GWh letne fiksne izpostavljenosti oziroma vsaj 1 MW povprečne moči v šestih mesecih);
 - zavezanci z deležem ≥ 1 %, ki ne izpolnjujejo volumenskega praga, so razbremenjeni vsebinskih zahtev strategije, imajo pa omejeno poročevalsko obveznost (obrazec A0 in samoizjava A7);
 - agencija vsako leto do 10. januarja na svojih spletnih straneh objavi seznam dobaviteljev in njihove tržne deleže, ki so podlaga za določitev zavezancev ter o tem obvesti vse dobavitelje na seznamu;
- obveznosti zavezancev glede priprave strategije upravljanja tveganj, zlasti:
 - obveznost, da zavezanci sprejmejo strategijo varovanja pred tveganji, ki je strokovna, celovita in sorazmerna njihovi velikosti in poslovnemu modelu;
 - obvezne sestavine strategije (politika in cilji, vloge in odgovornosti, opredelitev tveganj, nagnjenost k tveganju in limiti, postopki pokrivanja fiksnih obveznosti, upravljanje likvidnosti in kolateralov, načrt stresnih

- testov, sprožilci, periodični pregled strategije, povezave z drugimi internimi dokumenti);
- možnost, da se za strategijo po tem aktu šteje že obstoječi okvir za upravljanje tveganj na ravni podjetja, pod pogojem, da je dopolnjen z jasnim izvlečkom in preslikavo na segment fiksnih pogodb;
- referenčni standard pokritosti fiksnih pogodb:
 - določitev referenčne ekonomske pokritosti za poslovne in industrijske odjemalce nad 43 kW v obliki koridorjev pokritosti okoli 100 %;
 - fazni pristop za odjemalce z obračunsko močjo ≤ 43 kW, kjer se kombinira ex-ante pokritost z dolgoročnimi viri in finančnimi instrumenti ter operativno prilagajanje prek kratkoročnih trgov;
 - upoštevanje osipa odjemalcev pri segmentih brez odpovednih kazni in zahteva po metodološko utemeljeni oceni osipa;
- upravljanje tveganj, kjer akt:
 - določa minimalni nabor tveganj (kreditno, tržno, likvidnostno, operativno);
 - zahteva oceno vpliva posameznih tveganj na načrtovani poslovni izid (denarni tok iz poslovanja) s pomočjo EBITDA-okvira;
 - predvideva opis ukrepov za omejevanje identificiranih tveganj;
- minimalne zahteve za izvajanje stresnih testov:
 - uvedbo najmanj treh tipiziranih scenarijev: cenovni šok, volumensko/profilno odstopanje in likvidnostno/kolateralni stres;
 - redni stresni testi so pogojeni – zgolj ob močno negativnem vplivu tveganj na denarni tok iz poslovanja je dobavitelj dolžan izvesti minimalni nabor stresnih testov;
 - možnost, da agencija odredi izvedbo ad-hoc stresnih testov po vnaprej objavljenem scenarijskem okviru;
- obveznosti poročanja zavezancev agenciji, zlasti:
 - letno poročanje prek standardiziranih obrazcev A0–A6 (volumenska opredelitev fiksnih pogodb, struktura portfelja, pokritost, tveganja in ukrepi, finančni kazalniki, rezultati stresnih testov, produkti za energetske skupnosti);
 - podpis samoizjave A7 o skladnosti in resničnosti podatkov;
 - obveznost hitrega obveščanja agencije v dveh delovnih dneh v primeru zapadlih obveznosti do operaterjev, nezagotavljanja kolateralov ali drugih okoliščin, ki bi lahko ogrozile oskrbo na podlagi fiksnih pogodb, skupaj z načrtom ukrepov za odpravo stanja;
- monitoring in javno poročanje agencije:
 - spremljanje finančnih kazalnikov dobaviteljev in plačilne discipline do elektrooperaterjev in upravljavcev bilančne sheme;
 - redna analiza skladnosti z minimalnimi zahtevami akta na podlagi agregiranih poročevalskih podatkov;
 - priprava in objava agregiranega poročila o stanju na področju omejevanja tveganj dobaviteljev kot del poročila o stanju na področju energetike – brez razkrivanja podatkov o posameznih dobaviteljih;
- nadzor agencije in nadzorni ukrepi:
 - jasna operacionalizacija omejitve iz četrtega odstavka 27.a člena ZOEE – agencija ne preverja konkretnih pozicij ali strategij posameznih dobaviteljev;
 - možnost, da od dobaviteljev zahteva dokumentacijo, ki dokazuje obstoj strategije in njeno formalno skladnost s tem aktom;
 - možnost odreditve korektivnih ukrepov, dodatnih ali ad-hoc stresnih testov;

- v primeru ugotovitve povečanega sistemskega tveganja ali verjetnosti insolventnosti dobavitelja obveznost, da agencija ukrepa v okviru nadzornih pooblastil po Energetskem zakonu (Uradni list RS, št. 38/24 in 47/25 – ZOEE-A, v nadaljevanju EZ-2) (predvsem od 83. do 89. člena) ter o ugotovitvah obvesti operaterja trga in pristojno ministrstvo;
- določitev zavezancev in omejenih zavezancev ter njihovo letno objavo, vključno z objavo relevantnih tržnih deležev in obveščanjem dobaviteljev;
- priporočila in okvir za instrumente za varovanje pred tveganji, namenjene energetskim skupnostim, kjer akt predvideva spodbujanje dostopa do ustreznih produktov na poštenih, razumnih in nediskriminatornih osnovah ter neobvezujoč seznam dobaviteljev/agregatorjev, ki se prostovoljno vključijo;
- prehodne roke in začetno poročanje, zlasti:
 - rok za uskladitev strategij z zahtevami akta in za prvo poročanje;
 - rok za objavo tržnih deležev s strani agencije za prvo poročanje;
 - rok za prvo agregirano poročilo agencije o stanju na področju omejevanja tveganj ter rok za objavo priporočil za instrumente za energetske skupnosti.

Predlagani akt določa, kateri dobavitelji morajo imeti strategijo upravljanja tveganj in o njej poročati, katere ključne elemente mora takšna strategija vsebovati, kako se v regulativnem smislu razume »ustrezno varovanje tveganj« pri pogodbah s fiksno ceno, kaj je predmet nadzora agencije (obstoj in formalna skladnost strategij, sistemsko tveganja) in kaj izrecno ni (posamezne trgovalne pozicije in ekonomska optimalnost posameznih poslov ipd.), ter na kakšen način se pri tem varujejo poslovne skrivnosti dobaviteljev in dosledno spoštuje obstoječa nadzorna pooblastila po EZ-2.

Akt ne posega v oblikovanje posameznih produktov na trgu ali v poslovne odločitve dobaviteljev, temveč vzpostavlja procesni in organizacijski okvir, znotraj katerega morajo dobavitelji upravljati tveganja in o tem na agregirani ravni poročati agenciji.

V okviru priprave akta je agencija uporabila večstopenjski, analitično in posvetovalno zasnovan pristop. Že pred formalno javno obravnavo je na podlagi poziva št. 32-11/2025/1 z dne 16. 9. 2025 (»Poziv za posredovanje podatkov za analizo trga v zvezi z izvajanjem 27.a člena ZOEE«) vsem aktivnim dobaviteljem električne energije na maloprodajnem trgu poslala strukturiran vprašalnik. Z njim je zbrala podatke o strukturi portfeljev (delež pogodb s fiksno ceno, ročnosti in vrsti odjemalcev), o obstoječih notranjih pravilih in praksah upravljanja tveganj (hedging, PPA, notranje limite, sodelovanje znotraj skupin) ter o oceni vpliva različnih regulativnih scenarijev na poslovanje. Ti podatki so predstavljali dejansko in strokovno podlago za zasnovo metodologije in za kalibracijo pragov, obsega obveznosti ter zahtev glede poročanja.

Na podlagi zbranih odgovorov je agencija 14. 10. 2025 organizirala strokovni sestanek z dobavitelji, na katerem je predstavila evropski kontekst (18.a člen Direktive 2019/944, reformo trga z električno energijo in smernice CEER glede prudenčne regulacije), osnovna izhodišča za pripravo metodologije ter prve rezultate vprašalnika. V razpravi so dobavitelji odprli ključne teme, kot so razlika med kratkoročnimi in dolgoročnimi fiksnimi pogodbami, pragovi za opredelitev zavezancev, način obravnave skupin podjetij, razmerje med formalnim in vsebinskim nadzorom ter varovanje poslovnih skrivnosti pri morebitnem poročanju in stresnih testih. Na podlagi razprave je agencija še pred oblikovanjem osnutka akta, ki je bil dan v javno obravnavo, preverila realne tržne prakse in tveganja ter dobila povratne informacije o izvedljivosti različnih regulativnih rešitev.

Osnutek akta z dne 28. 10. 2025 je bil v skladu z veljavno zakonodajo dan v 30-dnevno javno obravnavo. Še pred iztekom javne obravnave je agencija 19. 11. 2025 organizirala še javno delavnico »Obvladovanje tveganj dobaviteljev pri pogodbah s fiksno ceno«, na kateri je podrobneje predstavila strukturo osnutka, logiko posameznih institutov (obveznost strategije, minimalna vsebina, stresni testi, pragovi za zavezance, zahteve glede poročanja in nadzora) ter predvsem razmerje med pravnimi omejitvami iz četrtega odstavka 27.a člena ZOEE in pričakovanji iz 18.a člena Direktive 2019/944. Udeleženci delavnice so zastavili vprašanja in pripombe zlasti glede opredelitve »pogodbe s fiksno ceno«, obsega zavezancev (potreba po pragovih na podlagi števila odjemalcev in obsega fiksnih pogodb), vsebine in frekvence stresnih testov, minimalne vsebine strategije, varovanja poslovnih skrivnosti ter narave nadzora agencije (formalni vs. vsebinski nadzor). Agencija je na delavnici sproti razjasnila mnoge dileme, pri nekaterih vprašanjih pa napovedala dodatno pravno analizo in morebitno prilagoditev besedila (npr. jasnejša omejitev nadzora na formalno preverjanje strategij, poenostavitve za manjše dobavitelje, dopolnitev pragov itd.). Odgovore na vprašanja v okviru delavnice je agencija objavila na svoji spletni strani že v času trajanja javne obravnave.

Med javno obravnavo je agencija prejela skupno 15 pisnih pripomb na posamezne člene predloga oziroma osnutka akta, ki je bil objavljen v okviru javne obravnave, in sicer od družb SIJ Acroni d.o.o., skupine HSE, SunContract d.o.o., GEN-I d.o.o. ter HEP Energija d.o.o. Pripombe so bile vsebinsko raznolike, vendar jih je mogoče strnjeno razdeliti v več sklopov: (i) terminološke in redakcijske pripombe (jasnejša poimenovanja, definicije pojmov, uskladitve z ZOEE), (ii) pripombe glede obsega zavezancev in materialnega področja uporabe akta (npr. predlogi, da bi bil režim omejen zgolj na pogodbe s fiksno ceno z ročnostjo najmanj enega leta ali da bi se določene obveznosti zožile na večje dobavitelje itd.), (iii) pripombe glede vsebine in intenzivnosti obveznosti (minimalna vsebina strategije, obveznost in pogostost stresnih testov, zahteve glede poročanja, notranja organizacija upravljanja tveganj) ter (iv) pripombe glede nadzora agencije in možnih ukrepov (zlasti glede 12. člena osnutka akta z dne 28. 10. 2025, razmerja do četrtega odstavka 27.a člena ZOEE ter do nadzornih pooblastil po EZ-2). Od skupno 15 pripomb je agencija 14 pripomb delno upoštevala oziroma nanje odgovorila z dodatnimi pravnimi in strokovnimi pojasnili, ene pripombe pa ni upoštevala, saj ni bila v skladu z določbami zakona.

Podrobnejša razčlenitev pripomb po posameznih členih, vsebinskih sklopih ter opis, katere rešitve so bile v posameznih členih akta spremenjene oziroma ohranjene, je podrobneje razvidno iz priloge - Tabela pripomb dobaviteljev k predlogu in odgovori agencije k pripombam.

Akt bo začel veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

V Mariboru, 13. januarja 2026